

Araştırma Makalesi

Bir Osmanlı Elçisinin Halef Selef İkilemi: İbrahim Sarım Efendi'nin Londra Elçiliği (1837-1838)

Ahmet Dönmez*

(ORCID: 0000-0003-4836-9774)

Makale Gönderim Tarihi
23.11.2023

Makale Kabul Tarihi
21.05.2024

Atıf Bilgisi/Reference Information

Chicago: Dönmez, A., "Bir Osmanlı Elçisinin Halef Selef İkilemi: İbrahim Sarım Efendi'nin Londra Elçiliği (1837-1838)", *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 9/2 (Eylül 2024): 1129-1155.

APA: Dönmez, A. (2024). Bir Osmanlı Elçisinin Halef Selef İkilemi: İbrahim Sarım Efendi'nin Londra Elçiliği (1837-1838). *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 9 (2), 1129-1155.

"Reşid Bey'e benziyor. Onun yaşlarında, tıknaz biri. İyi huylu bir kişi gibi görünüyor. Reşid gibi formalitelere önem veren biri değil, sadece Türkçe konuşabiliyor."
İngiltere Tercümanı Salame

Öz

İbrahim Sarım Efendi, Babîâli kalemlerinde ilerleyerek beylikçilik makamına kadar yükseldi. Mustafa Reşid Paşa'nın hariciye nazırlığına atanması ardından onun yerine 1837 yılında Londra elçiliğine tayin edildi. Ancak o tarihte Kraliçe Victoria'nın taç töreni henüz gerçekleşmediği için elçilik görevine resmen başlayamadı. Kısa süre sonra Ahmed Fethi Paşa onun yerine Londra elçiliğine atandı. Bir süre sonra Ahmed Fethi Paşa'nın Paris elçiliğine atanmasına ve İbrahim Sarım Efendi'nin da görevine devam

* Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye, ahmett76@yahoo.com.

Assoc. Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Faculty of Social and Human Sciences, Department of History, Turkey.

etmesine karar verildi. Ahmed Fethi Paşa, taç töreninde Osmanlı Devleti'ni temsil edecekti. Onun törene yetişememesi üzerine İbrahim Sarım Efendi bu görevi yerine getirdi ve bu sırada resmen elçilik görevine başladı. Dışişleri Bakanı Lord Palmerston, Mustafa Reşid Paşa'dan önceki Osmanlı elçilerinden, özellikle de Mehmed Nuri Efendi'den, hoşlanmamıştı. Ancak İstanbul'daki elçileri Lord Ponsonby'ye yazdığı mektupta İbrahim Sarım Efendi'yi beğendiğini ve onun elçilik için yeterince uygun biri olduğunu ifade etti.

Kısa süre sonra Mustafa Reşid Paşa'nın gayretleriyle Balta Limanı Ticaret Anlaşması imzalandı. II. Mahmud'un bu anlaşmayı kabul etme amacı İngiltere'yi Mısır valisine karşı bir ittifaka razı edebilmektir. Lord Palmerston'un İbrahim Sarım Efendi'yle ittifak konusunu konuşmaması, daha önce Rusya'da görev yapan Osmanlı elçisine güvenmedikleri ihtimalini akla getirdi. Bu sebeple Mustafa Reşid Paşa hariciye nazırlığı üzerinde kalmak üzere Londra elçiliğine tayin edildi. İbrahim Sarım Efendi, aynı gün kraliçeye veda ziyaretini gerçekleştirdi ve İstanbul'a dönmek üzere Londra'dan ayrıldı.

Anahtar Kelimeler: İbrahim Sarım Efendi, Londra Elçiliği, Lord Palmerston, Mustafa Reşid Paşa, Kraliçe Victoria.

Successor-Predecessor Dilemma of an Ottoman Ambassador: London Embassy of İbrahim Sarım Efendi (1837-1838)

Abstract

İbrahim Sarım Efendi progressed through the writings of the Sublime Porte and achieved the position of a principality. He was appointed to the London embassy in 1837 after Mustafa Reshid Pasha was appointed Minister of Foreign Affairs. But he could not officially start his ambassadorship duty as Queen Victoria's coronation ceremony had not taken place. A short time later, Ahmed Fethi Pasha was appointed to the London embassy instead of İbrahim Sarım Efendi. After a while, it was decided that Ahmed Fethi Pasha would be appointed as the Paris embassy and İbrahim Sarım Efendi would continue his duty. Ahmed Fethi Pasha would represent the Ottoman Empire at the coronation ceremony. He could not attend the ceremony, İbrahim Sarım Efendi fulfilled this duty and he officially started his ambassadorship duty. Foreign Minister Lord Palmerston did not like the Ottoman ambassadors before Mustafa Reshid Pasha, especially Mehmed Nuri Efendi. However, in the letter he wrote to Lord Ponsonby, their ambassador in Istanbul, he stated that he liked İbrahim Sarım Efendi and was suitable enough for the embassy.

Soon after, with the efforts of Mustafa Reshid Pasha, the Balta Port Trade Agreement was signed. II. Mahmud's purpose in accepting this agreement was to persuade England to agree to an alliance against the Egyptian

governor. The fact that Lord Palmerston did not talk anything about the alliance to Ibrahim Sarım Efendi brought to mind the possibility that they did not trust the Ottoman ambassador who had previously served in Russia. For this reason, Mustafa Reshid Pasha was appointed to the London embassy to remain under the Ministry of Foreign Affairs. Ibrahim Sarım Efendi also paid his farewell visit to the queen on the same day and he left London to go to Istanbul.

Keywords: Ibrahim Sarım Efendi, London Embassy, Lord Palmerston, Mustafa Reshid Pasha, Queen Victoria.

Giriş

Osmanlı Devleti 18. yüzyılın sonuna gelindiğinde 1787-1792 Osmanlı-Rus Savaşı ile Avusturya ve Rusya'nın saldırısına uğradı. Fransız İhtilali'nin başlaması ardından Avusturya'nın savaştan çekilmesiyle bu savaştan büyük kayıplar yaşamadan kurtulabildi. III. Selim, daha savaş sona ermeden Osmanlı Devleti'ni yenileştirme çalışmalarına başladı. Bu çerçevede gerçekleştirdiği reformların en önemlilerinden biri Avrupa'da daimî elçiliklerin açılmasıydı. İlk daimî elçi Londra'ya (1793) gönderildi. 1811 yılına gelindiğinde Avrupa'da büyükelçi olarak sadece Paris Elçisi Abdürrahim Muhib Efendi bulunuyordu. Onun da bu tarihte İstanbul'a geri çağırılması ardından Avrupa başkentlerinde sadece Rum maslahatgüzarlar Osmanlı'yı temsil etmeye başladı. II. Mahmud, 1821 yılında Rum İhtilali sırasında ayaklanmacılarla işbirliği yaptığı gerekçesiyle tüm Rum maslahatgüzarları görevden alınca III. Selim döneminde başlayan daimî elçiliklerin ilk dönemi sona ermiş oldu. Ancak çok geçmeden Osmanlı Devleti'nin içte ve dışta karşılaştığı problemler Avrupa devletleriyle sıkı diplomatik ilişkiler kurmayı zorunluluk haline getirdi. Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'nın 1831 yılında isyanı sonrası yaşanan gelişmeler padişahı Rusya ile istemediği bir ittifaka mecbur bıraktı. Bu günlerde II. Mahmud, hem bu baskıdan kurtulmak hem de Mısır ve Fransa'nın 1830'da Cezayir'i işgaliyle başlayan Cezayir meselelerinde ilerleme kaydedebilmek için dış yardıma her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyuyordu. Viyana'da kapatılan maslahatgüzarlık 1832 yılında yeniden açıldı. Böylece daimî elçiliklerin tesisi süreci yeniden başladı. Bu sırada Osmanlı Devleti'ni koruma politikası izleyen İngiltere ile kurulacak iyi

ilişkiler son derece önemliydi. Londra, Avrupa'ya yeniden elçiler gönderilmeye başlandığında (1834) yine ilk tercih edilen yerlerden biri oldu. Bu tarihte iki yıl önce Mısır valisine karşı destek alınabilmesi için Londra elçiliğine gönderilmiş olan Mehmed Namık Paşa aynı yere elçi olarak tayin edildi.¹

Mehmed Namık Paşa, elçiliğe başladığı sırada, tıpkı Paris Elçisi Mustafa Reşid Paşa gibi, Mısır meselesinde askerî destek alınması, Fransa'nın Cezayir'in işgaline son vermesinin sağlanması gibi başarılması mümkün olmayan konularla görevlendirilmişti. Ancak İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Palmerston, Mehmed Namık Paşa'nın, daha önce Petersburg'ta diplomatik görevde bulunduğu için, Rus taraftarı olduğundan şüphelendi. Rusya ise Osmanlı elçisinin istedikleri kadar kendileriyle işbirliği yapmamasından rahatsız oldu. Mehmed Namık Paşa'nın kendine verilen görevleri yerine getirebilmek için gösterdiği çabalar sonuçsuz kaldı ve yerine Beylikçi Mehmed Nuri Efendi elçi (1835) atandı. O da henüz Londra'ya gitmeden, İstanbul'dan Londra'ya ulaşan istihbaratlar üzerine, Rus taraftarı damgası yedi ve İngiliz hükümeti karşısında beklediği itibarı ve ilgiyi göremedi. Bu sırada Mustafa Reşid Paşa, Osmanlı toprağını işgal etmekte olan ve Mısır valisini destekleyen Fransa nezdinde elçilik sürdürmekten oldukça rahatsızdı. Merkeze gönderdiği raporlardaki, Osmanlı dış politikasının artık kaybedilen yerleri geri almaktan vazgeçilerek Avrupa'dan gelebilecek yeni tehlikeleri önlemeye yönelik tedbirler almak şeklinde değiştirilmesi gerektiği yönündeki düşünceleri padişahın dikkatini çekiyordu. Mustafa Reşid Paşa, Osmanlı Devleti'nin meselelerinin gerçek çözüm yerini Londra olarak görüyordu ve elçiliğe Paris'te devam etmek istediğini gösteren ifadelerde bulunuyordu. Bu yüzden iki elçinin görev yerleri 1836 yılı sonunda değiştirildi. Mustafa Reşid Paşa'nın

¹ Ercüment Kuran, *Avrupa'da Osmanlı İkamet Elçiliklerinin Kuruluşu ve İlk Elçilerin Siyasî faaliyetleri 1793–1821*, Ankara 1988, s. 15 vd.; Ahmet Dönmez, "Karşılıklı Diplomasıye Geçiş Sürecinde Osmanlı Daimî Elçiliklerinin Avrupa'da Yeniden Tesisi (1832–1841)", *Fahir Armaoğlu Armağanı*, ed. Ersin Embel, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008, s. 154-166. Osmanlı Devleti 1793 yılı öncesinde de Batı ve Doğu'ya birçok elçi göndermiştir. III. Ahmed döneminde Fransa'ya gönderilen Yirmisekiz Mehmed Çelebi ilk defa rutin elçilik görevleri yanı sıra Avrupa'nın askerî, siyasî, sosyal, ekonomik vb. yapısı hakkında bilgi toplamakla sorumlu tutulmuştur. Bu bağlamda onun sefaretnamesi "Osmanlılar için Batı'ya açılmış ilk pencere" olmuştur. Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. V, TTK Yayınları, Ankara 2007, s. 56.

Londra elçiliğine getirilmesiyle İngiliz hükümetinin özellikle de Lord Palmerston'un tavrı ciddi oranda değişti. Çünkü İngilizler, Mustafa Reşid Paşa'nın en az kendileri kadar Rusları sevmediğini biliyorlardı. Çok geçmeden Mustafa Reşid Paşa hariciye nazırlığına getirildi. İstanbul'a dönüş hazırlıklarına başladığı sırada Beylikçi İbrahim Sarım Efendi² (1801-1854) Londra elçisi olarak tayin edildi.³

Bu makalede, devlet kademelerinde sadrazamlığa kadar yükselmiş İbrahim Sarım Efendi'nin Londra elçiliğine atanması ve faaliyetleri Osmanlı ve İngiliz arşiv kaynaklarıyla ayrıntılı olarak açıklanacaktır. İbrahim Sarım Efendi'nin, henüz göreve başlayamadan yerine başka bir elçinin tayini, sonra bu kararın değiştirilmesi, elçiliğe başlaması ardından ise Mustafa Reşid Paşa'nın yeniden Londra'ya tayini gibi ilginç olaylar dizisinde hale-selef ikilemi içerisinde sürdürdüğü elçilik görevi süreci ortaya koyulacaktır. Göreve başlamak için Londra'ya gittikten sonra yaşanan gelişmeler öyle seyredecektir ki, İbrahim Sarım Efendi kendisi resmi olarak elçiliğe başlayamadığı için Ahmed Fethi Paşa kendisine halef olmuş gibi görünse de aslında Mustafa Reşid Paşa'ya halef olduğunu İngiltere dışişleri bakanına ifade etmek durumunda kalacaktır.

İbrahim Sarım Efendi'nin Elçiliğe Tayini

İbrahim Sarım Efendi, 1801 yılında İstanbul'da doğdu. Ayasofya Türbedarı Hafız Musa Efendi'nin oğluydu. Divan-ı Hümayun kaleminde 15 yaşında göreve başladıktan sonra hacelik rütbesi (1822) aldı. Adından amedi hulefaliğine yükseldi. Amedi odasından başmukatacılığa geçti. Petersburg'a elçi olarak gönderilen Halil Rifat Paşa'nın maiyetinde başkâtip⁴ olarak görev (1829) yaptı. Daha sonra küçük evkaf kalemi muhasebeciliğine (1831) getirildi.⁵ II. Mahmud bu

² İbrahim Sarım Efendi, 1846 yılında paşa unvanı almıştır. Cemal Toksoy, "İbrahim Sarım Paşa", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, C. I, yay. yönt. Ekrem Çakıroğlu, YKY, İstanbul 1999, s. 642.

³ Dönmez, *a.g.m.*, s. 167-175.

⁴ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. Ahmet Lütfi Efendi, *Vak'ânüvis Ahmet Lûtfî Efendi Tarihi*, C. II, yeni yazıya aktaran. Yücel Demirel, YKY, İstanbul 1999, s. 403.

⁵ Begüm Yavaş, "İbrâhim Sârım Paşa", *TDVİA*, Ek 1, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s. 625; Toksoy, *a.g.e.*, s. 642. Göksava, İbrahim Sarım Paşa'nın babasının adını Hafız Mustafa Efendi olarak vermektedir. İbrahim Alaaddin Göksava, "İbrahim Sarım Paşa", *Türk Meşhurları Ansiklopedisi*, Yedigün Neşriyat, İstanbul 1946, s. 186.

dönemde devlet sistemini Avrupa'yı örnek alarak yenileştirme çalışmalarına başlamıştı. Bu çerçevede yetenekli bir kadroya ihtiyaç duyuyordu. İbrahim Sarım Efendi, bu kadroya girmeye aday kişiler arasında yer alıyordu.

İbrahim Sarım Efendi, yeniden başmukatacılığa (1832) atandı. Mustafa Reşid Paşa, Kütahya'ya İbrahim Paşa ile görüşmek için gönderildiğinde amedci vekilliğine (1833) tayin edildi. Bir yıl sonra, önce aklam-ı sebaa hocası ardından Londra elçiliğine tayin edilen Mehmed Nuri Efendi'nin yerine beylikçilik vekâletine⁶ (1834) atandı. Mehmed Ali Paşa ile görüşmek için Mısır'a gönderildikten sonra⁷ bu görevini başarıyla tamamladığı için asaleten beylikçiliğe⁸ (1837) getirildi.⁹

Londra Elçisi Mustafa Reşid Paşa, Ahmed Hulusi Paşa'nın vefatı ardından 1837 yılında hariciye nazırı olarak tayin edildi. Bu yüzden onun yerine elçiliğe atanmak için uygun bir kişi arayışına girildi. Aynı günlerde İngiltere Kralı IV. William'ın vefatıyla yerine Victoria tahta geçmişti. Bir Osmanlı temsilcisinin taç giyme töreni merasimi için törene katılması gerekiyordu. Elçilikten ayrı olarak bu görev için de Londra'ya birisinin gönderilmesi gerekiyordu. Sonunda kısa süre önce Mısır'a giderek Mehmed Ali Paşa ile görüşen ve bu mesele hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olan Beylikçi İbrahim Sarım Efendi'nin beylikçilik ve hariciye müsteşarlığı rütbesiyle elçiliğe atanmasına karar verildi.¹⁰

⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. Ahmet Lütfi Efendi, *Vak'ânüvis Ahmet Lütfi Efendi Tarihi*, C. IV, yeni yazıya aktaran. Yücel Demirel, YKY, İstanbul 1999, s. 819.

⁷ Mehmed Ali Paşa aslında Ahmed Fevzi Paşa'yı Mısır'a davet etmiştir. Ancak padişah, İbrahim Sarım Efendi'nin gönderilmesini uygun bulmuştur. *TNA, FO, 78/278*, no. 213, Ponsonby'den Palmerston'a, 09 Kasım 1836; *BOA, HAT*, no. 37541. B, 24 Ağustos 1836; *BOA, HAT*, no. 20448. B, 17 Aralık 1836; Sertaç Demir, "İbrahim Sarım Paşa'nın Mısır Meselesindeki Yeri ve Faaliyetleri", *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 57, 2022, s. 195.

⁸ *Takvîm-i Vekayi*, no. 150, 13 Temmuz 1837.

⁹ Mehmed Süreyya, *Sicilli Osmanî, Osmanlı Ünlüleri*, yay. haz. Nuri Aybazar, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, s. 1482; Yavaş, *a.g.m.*, s. 625; Toksoy, *a.g.e.*, s. 642; Ali Fuad Türkgeldi, *Maruf Simalar*, haz. Selçuk Akşin Somel-Mehmet Kalpaklı, TTK Yayınları, Ankara 2013, s. 152.

¹⁰ *Takvîm-i Vekayi*, no. 152, 11 Ağustos 1837; Dönmez, *a.g.m.*, s. 175; Melih Barçın, *Sârım İbrahim Paşa'nın Devlet Hayatı*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Sakarya 2017, s. 8.

İbrahim Sarım Efendi, kraliçenin tahta geçişini tebrike ve elçiliğine dair name-i hümayunları teslim edecekti. Bu sırada Mustafa Reşid Paşa, tahta geçişle ilgili name-i hümayunun kendisine gönderilmesi halinde kraliçeye teslim edebileceğini merkeze bildirse de bu görev için bir elçi görevlendirildiğinden bu isteği uygun görülmedi. İbrahim Sarım Efendi yanında elçilik görevlileri ve hizmetçilerden oluşan 12 kişiyle birlikte İstanbul'da ayrıldı (28 Ağustos)¹¹ ve Belgrad üzerinden Avusturya'nın Zemun karantinasına ulaştı. Karantina süresini tamamladıktan sonra Viyana'ya gitti. Burada Osmanlı Maslahatgüzarı Yanko Mavroyani kendisini karşıladı. Bir süre sonra İbrahim Sarım Efendi ve Mavroyani, Prens Klemens von Metternich'le görüştü. Metternich, Osmanlı elçisiyle siyasî meselelerle ilgili konuşmak istedi. Ancak İbrahim Sarım Efendi, kendisine Babîali tarafından bu konuları konuşmaması ve sadece rutin diplomatik ziyaretleri gerçekleştirmesi talimatı verildiği için bu meselelere girmede. Bu görüşmeden sonra Avusturya İmparatoru I. Ferdinand, Osmanlı elçisini huzuruna kabul etti ve onu o akşam için imparator onu yemeğe davet etti. Yemekte diğer Avrupa elçileri ve Avusturya devlet adamları ve soyluları vardı. İbrahim Sarım Efendi, Viyana'daki görüşmeleri bir hafta içinde tamamladıktan sonra Paris'e doğru hareket etti. Paris'te Mehmed Nuri Efendi kendisini karşıladı. Onunla birlikte Viyana'da bulunan diğer Avrupa elçilerinin ziyaret edilmesi gibi diplomasi kaidelerine göre yerine getirmesi gereken resmi ziyaretleri tamamladıktan sonra Londra'ya gitti.¹²

Burada yanındakilerle birlikte Regent's Park'taki Sussex Palace'a yerleştirdiler. Maslahatgüzar Şevket Bey, Osmanlı elçisinin geldiğini İngiltere Dışişleri Bakanlığı'na bildirdi. Kendilerini İngiltere Hariciye Nezareti tarafından Osmanlı elçisine yardımcı olmakla görevlendirilen Tercüman Salame ziyaret etti. Salame'in Osmanlı elçisiyle ilgili ilk izlenimi şu şekilde oldu: "Reşid Bey'e benziyor. Onun yaşlarında, tıknaz biri. İyi huylu bir kişi gibi görünüyor. Reşid gibi formalitelere önem

¹¹ TNA, FO, 78/305, no. 193, Ponsonby'den Palmerston'a, 29 Ağustos 1837.

¹² BOA, HAT, no. 46646, 13 Ağustos 1837; BOA, HAT, no. 23099, 1837; BOA, HAT, no. 46361, 1837; BOA, HAT, no. 46404, 1837; BOA, HAT, no. 46906. E, 15 Aralık 1837; Ahmet Dönmez, *Karşılıklı Diplomasiye Geçiş Sürecinde Osmanlı Daimî Elçiliklerinin Avrupa'da Yeniden Tesisi (1832-1841)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2006, s. 110-111.

veren biri değil, sadece Türkçe konuşabiliyor.”¹³ İbrahim Sarım Efendi ilk olarak Lord Palmerston’la (7 Aralık) görüştü. Daha sonra Salame ile birlikte saray gitti ve burada onları dışişleri bakanı karşıladı. Ardından Kraliçe Victoria’nın huzuruna (11 Aralık) çıktılar. İbrahim Sarım Efendi törende kendisine verilen name-i hümayunları teslim etti; ancak henüz kraliçenin taç töreni gerçekleşmediği için İbrahim Sarım Efendi elçiliğiyle ilgili itimatnamesini teslim edemedi. Resmi olarak göreve başlamak için taç törenini beklemek zorundaydı. Daha sonraki günlerde İngiliz soylularından bazılarını ve parlamento üyelerini ve Avrupa elçilerini ziyaret etti.¹⁴

Lord Palmerston, Mustafa Reşid Paşa’dan önceki Osmanlı elçilerinden, özellikle de Mehmed Nuri Efendi’den, hoşlanmamıştı. Ancak İbrahim Sarım Efendi ile ilgili ilk izlenimleri olumluydu. İngiltere’nin İstanbul Elçisi Lord Ponsonby’ye yazdığı mektupta onun elçilik için gerekli yeteneklere sahip biri olduğunu ifade etti. Bunun bir göstergesi olarak Osmanlı elçisine randevu almadan her gün saat üçte yanına gelebileceğini söyledi. Bu ayrıcalığın ona verilmesi Osmanlı-İngiliz ilişkileri açısından olumlu bir gelişmeydi.¹⁵ Bu sırada İbrahim Sarım Efendi yeniden kraliçenin huzuruna çıkmak istediğini bildirdi. Lord Palmerston elçiliğiyle ilgili nameyi teslim etmek için böyle bir talepte bulunduğunu düşünüyordu.¹⁶

İbrahim Sarım Efendi, name-i hümayunu teslim ettikten ve merasimleri tamamladıktan sonra kraliçe kendisini yemeğe davet etmek istedi. Fakat o günler ramazan ayına rast geldiğinden Lord Palmerston kendisine yemekte bir güçlük olup olmayacağını sordu. İbrahim Sarım Efendi, ramazan ayı geçtikten sonra katılmak istediğini söyledi. Ramazan ayı geçtikten sonra kraliçeden yeni bir yemek daveti geldi. Davete gittiğinde sofrada başbakan ve Lord Palmerston, Rusya

¹³ “He is such a made man like Reshid Bey, thick, short, and nearly his age. He seems very good natured, without the formalities of Reshid, and only speaks his own language”.

¹⁴ *TNA, FO, 78/304*, no. 149, Ponsonby’dan Palmerston’a, 25 Temmuz 1837; *TNA, FO, 78/327*, Salame’dan Backhouse’a, 01 Aralık 1837; *BOA, HAT*, no. 46906. E, 15 Aralık 1837; *The Satirist: The Censor of the Times*, 17 Aralık 1837; Dönmez, *a.g.t.*, s. 111.

¹⁵ “I like the looks of Sarim well enough.” *GB-0033-GRE-E*, no. 481/6/62, Palmerston’dan Ponsonby’ye, 12 Aralık 1837.

¹⁶ *BOA, HAT*, no. 46906. E, 15 Aralık 1837.

ve Fransa elçileri ve birkaç İngiliz vekil vardı. Yemekten sonra kraliçeyle Osmanlı Devleti hakkında bir süre konuştular iyi niyetlerini bildirdi. Lord Palmerston Osmanlı elçisine İngiltere'nin Osmanlı'nın istiklal ve saadet halini sadece aradaki dostluktan değil "menfaat-ı mahsusa zımında mecburen" istediklerini beyan etti.¹⁷

İbrahim Sarım Efendi, aynı günlerde Dışişleri Bakanı Lord Palmerston'la Mısır meselesiyle ilgili bir görüşme gerçekleştirdi. Osmanlı elçisinin Babıâli'ye Londra'dan gönderdiği rapordaki bilgilere göre, o tarihte Mısır valisinin askerî hazırlığa giriştiği ve Bağdat'a saldırmaya çalıştığı yönünde haberler bölgedeki İngiliz konsolosları aracılığıyla Londra'ya ulaşıyordu. İskenderiye'deki konsoloslarından gelen raporlarda Mısır valisinin bu girişimleri Osmanlı'nın hazırlıklarına karşı koymak amacıyla yaptığı bildiriliyordu. İbrahim Sarım Efendi, daha önce görevli olarak Mısır'a gittiğini ve orada Mehmet Ali Paşa'nın nasıl biri olduğunu yakından öğrendiğini anlatarak Mısır valisinin yalan sözlerine inanılmadan duruma müdahale edilmesi gerektiğini söyledi. Lord Palmerston, İskenderiye'deki konsoloslarına yeniden yazarak durumun iç yüzünün araştırılmasını isteyeceğinin garantisini verdi. O tarihte Londra'ya ulaşan bilgilerde İbrahim Paşa'nın öldüğüne dair iddialar vardı. İbrahim Sarım Efendi, Mısır valisinin ölümüyle ilgili de daha önce de birçok haber çıktığını İbrahim Paşa'nın öldüğüne dair söz konusu haberlere inanılmaması gerektiğini ifade etti. Bu görüşmeden sonraki günlerde Osmanlı elçiliğine Lord Palmerston'dan ulaşan yazıda Mısır askerinin Suriye halkıyla çatıştığı ve Osmanlı'ya değil bu isyana karşı hazırlık yapıldığı bildirildi.¹⁸

Londra Elçiliğinde Değişim Kararı

Bu sırada İstanbul'da son derece önemli gelişmeler yaşanıyordu. Mustafa Reşid Paşa, Londra'dan henüz dönmeden hamisi ve kendisinin hariciye nazırlığına getirilmesini sağlayan Mülkiye Nazırı Mehmed Pertev Paşa görevden alınmış ve sürgüne gönderilmişti. Bu işin arkasında bir yıl önce hariciye nazırlığı görevinden alınan Mehmed Akif Paşa vardı. Mustafa Reşid Paşa, İstanbul'a geldiği sırada Mehmed Pertev Paşa öldürüldü. Mehmed Akif Paşa'nın Mustafa Reşid Paşa'yı da

¹⁷ BOA, HAT, no. 37465. G, 28 Şubat 1838.

¹⁸ BOA, HAT, no. 37554, 1837.

görevden aldirılacağı konuşulurken gerçekten Mustafa Reşid Paşa Paris elçiliğine, daha önce Viyana elçiliği yapmış ve Aydın müşirliğine tayin edilmiş Ahmed Fethi Paşa ise Londra elçiliğine tayin edilmişti. Böylece İbrahim Sarım Efendi'nin göreve başlamasından çok kısa bir süre sonra yerine yeni bir elçi tayin edilmiş oluyordu.¹⁹

İstanbul'da bu gelişmeler yaşanırken, İbrahim Sarım Efendi'nin o tarihte gönderdiği raporlardan anlaşıldığına göre, Osmanlı elçisinin olanlardan henüz haberi yoktu. Ancak İngiliz gazetelerinde buna dair bazı haberler çıkıyordu ki doğruluğunun teyit edilmesi zaman alacaktı. Göreve başlar başlamaz bu değişikliğin yapılacak olması Londra'daki diplomasi çevrelerinde Osmanlı elçisinin kendilerinin bilmediği bir kusuru yüzünden mi görevden alındığına dair bir soru işaret oluşturmuştu. Konuyla ilgili Babıâli'den gönderilen resmi yazı henüz Londra'ya ulaşmamıştı. Bu sırada elçi değişimiyle ilgili haberin yer aldığı Takvim-i Vekayi'yi okuyan İbrahim Sarım Efendi haberlerin gerçek olduğunu anladı. Ancak haberde, bu değişikliğin sebebi belirtilmemişti ki bu durum kendisini son derece endişelendirmişti. Çok geçmeden görevden alınmasının kendisinin bir kusurundan kaynaklanmadığı Babıâli'den gelen yazıyla bildirildi ve söz konusu endişeleri son buldu. Lord Palmerston, İbrahim Sarım Efendi'ye yapılan değişiklikten duyduğu üzüntüyü ifade etti ve Ahmed Fethi Paşa'nın belki özel bir görevle gönderiliyor olabileceğini söyledi. Ona Londra'dan hemen dönmemesini ve biraz daha kalarak bilgisini arttırmasını tavsiye etti. İbrahim Sarım Efendi, Lord Palmerston'a kendisi henüz göreve başlayamadığı için Ahmed Fethi Paşa kendisine halef olmuş gibi görünse de aslında Mustafa Reşid Paşa'ya halef olduğunu ifade etti. Aslında onun görevden alınmasında Mehmed Akif Paşa'nın Mustafa Reşid Paşa'ya yakın gördüğü Ahmed Fethi Paşa'yı uzaklaştırmak istemesi dışında başka sebepler de etkili olmuştu. İbrahim Sarım Efendi, daha önce Mehmed Namık Paşa ve Mehmed Nuri Efendi gibi

¹⁹ Ahmet Dönmez, *Osmanlı Modernleşmesinde İngiliz Etkisi: Diplomasi ve Reform (1833–1841)*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 216-217; Ahmet Hamdi Tanpınar, "Âkif Paşa", *İslam Ansiklopedisi*, C. I, MEB Yayınları, Eskişehir 1997, s. 243. Konuyla ilgili Takvim-i Vekayi haberinde Mustafa Reşid Paşa ve Ahmed Fethi Paşa'nın daha önce Avrupa'da elçilik yaparak buraları tanıma ve Fransızca öğrenme imkânı buldukları ve bilgilerini tamamlamaları için yeniden Avrupa'ya gönderilecekleri bildirilmektedir. *Takvim-i Vekayi*, no. 160, 28 Ocak 1838.

Rusya'da görev yapmıştı. Bu sebeple İngilizlerin ona karşı da güvensizlik duyduğu ihtimali Babiâli'de değerlendirilmişti.²⁰

Bu gelişmelere rağmen İbrahim Sarım Efendi, İngiltere nezdinde Osmanlı'nın temsiliyle ilgili işleri yerine getirmeye devam etti. Osmanlı elçisi, Kraliçe Victoria'nın 17 Mayıs'ta gerçekleşecek doğum günü vesilesiyle düzenlenen davete çağrıldı. Osmanlı elçisi Salame'nin davette kendisine tercümanlık yapmasını İngiltere hariciyesinden talep etti. Bu isteği uygun görüldü ve davete bu şekilde katıldı.²¹

İbrahim Sarım Efendi, 1838 yılı ortalarına gelindiğinde Mısır meselesi, Osmanlı'da reform ve görüşmeleri devam eden ticaret anlaşmasıyla ilgili Lord Palmerston'la görüşmeler yapmayı sürdürmekteydi. Onun Babiâli'ye gönderdiği bir raporda verdiği bilgilere göre, bu sırada Suriye halkına karşı Mehmed Ali Paşa'nın baskı uyguladığına, zorla askere alma ve mallarına el koyma gibi Avrupa'da da hoş karşılanmayan durumların yaşandığına dair, Suriye'deki gerçek durumu aktaran, istihbarat bilgileri Londra'ya ulaşmaktaydı. Osmanlı elçisi, bu duruma vurgu yaparak, Mısır valisinin Suriye halkına yaptığı zulümlerin sona ermesi için artık bu meselenin İngiltere'nin de yardımıyla çözülmesi gerektiğini söyledi. Lord Palmerston, durumdan rahatsız olduklarını; ancak bir müdahale için Osmanlı askerî gücünün Mısır ordu ve donanmasına karşı koyacak güçte olmasının gerekli olduğunu, bu yüzden bir süre daha beklenilmesi gerektiğini ifade etti. İbrahim Sarım Efendi, Osmanlı ordusundaki gelişmeleri anlatarak eski duruma göre kayda değer ilerlemeler sağlandığına dışişleri bakanını ikna etmeye çalıştı. Lord Palmerston, Mehmet Ali Paşa yeniden isyan etmeden İngiltere'nin bir müdahalede bulunmasının mümkün olmadığını, Suriye halkına zulmetmemesi konusunda Mısır valisine gerekli uyarıları yaptıklarını söyledi. Osmanlı elçisi, dışişleri bakanını Mısır valisine karşı tahrik etmek için Mehmet Ali Paşa'nın "İngiltere en fazla İskenderiye'yi ablukaya alabilir, isterse 10 sene abluka etsin." dediğini ifade etti. Lord Palmerston, Mısır gemilerinin gerçekten iki numara olduğunu ama hangi numaranın ikincisi olduğunun malum olmadığını söyledi. İbrahim Sarım Efendi, askerî gücün artırılması için

²⁰ BOA, HAT, no. 20583. B, 1838; BOA, HAT, no. 40841. E, 08 Mart 1838; BOA, HAT, no. 40841. F, 08 Mart 1838; Dönmez, *a.g.t.*, s. 116-117.

²¹ TNA, FO, 78/348, Backhouse'tan Salame'e, 16 Mayıs 1838.

Osmanlı'ya para gerekli olduğunu; fakat Osmanlı gelirlerinin masraflarını karşılamadığını paranın ise ticaretin serbestleştirilmesiyle elde edilebileceğini, Osmanlı Devleti'nin ise yed-i vahid ve bazı malların ticaretinin yasaklamasıyla ticarete durgunluğa sebep olduğunu bildiğini; ancak yed-i vahidin sadece Osmanlı'nın ihtiyaç duyduğu temel maddelerde olduğunu söyledi. Ayrıca İngiltere'nin istediği şartlarda bir anlaşma yapılacak olursa Osmanlı ticareti "bütün bütün Frenkistan tüccarına münhasır olmak lazım gelecektir" şeklinde sözleriyle İstanbul'da görüşmeleri süren ticaret anlaşmasıyla ilgili olumsuz görüşünü açıkladı. Fakat Lord Palmerston'un elde ettiği bilgiler farklıydı. Bu bilgilere göre yapılacak anlaşma, Osmanlı ekonomisine zarar vermeyip aksine faydalı olacak, ekonominin gelişmesine yardım edecekti. Bu yüzden tekellerin bir an önce kaldırılmasını istiyorlardı.²²

Osmanlı'da reformların ilerletilmesini isteyen Lord Palmerston, Osmanlı ordu ve donanmasının gelişimi için İngiltere'nin katkısını sağlamak konusunda kararlıydı. Bu yüzden İbrahim Sarım Efendi'yle yaptıkları bir görüşmede, padişahın yaptığı reformları takdir ettiğini, askerî tedbirlerdeki artışı da önemsediklerini, bu konularda ilerlemek için maliyeyi düzenlemenin ve ticaretin serbestleştirilmenin, orduyu da savaş sanatını bilen komutanlara emanet etmenin gerektiğini ifade etti.²³ Bu çerçevede daha önce İstanbul'a Osmanlı ordusunda İngiliz subayların görevlendirilmesiyle ilgili yaşanan başarısız girişimden sonra bu kez deniz subayları göndermek istiyordu. İbrahim Sarım Efendi'ye iki deniz subayı göndermek istediklerini bildirerek bunu İstanbul'a iletmesini talep etti. Buna göre Osmanlı donanmasından iki gemiye iki İngiliz deniz subayı konulacak, şayet İngilizlerin kumandanlık yapması Müslümanlara ağır gelirse bir miktar reaya gemilere alınıp kumandanlar onları kullanırken diğerleri de bu işi öğrenecek ve gemi sanki bir okul halini alacaktı. İbrahim Sarım Efendi Babiâli'ye gönderdiği yazıda, daha önce reddedilen subaylar meselesinde, İngilizlerin bunu Osmanlı'ya Rusların yaptırdığına inandıklarını şimdi teklifleri yeniden reddedilirse bunun ilişkilerde olumsuz sonuçları olacağını ifade etti.²⁴ Gerçekten de Lord Palmerston bu konuda çok hassastı. Lord

²² BOA, HAT, no. 37506. A, 18 Mayıs 1838; BOA, HAT, no. 37506. B, 18 Mayıs 1838.

²³ BOA, HAT, no. 37506. B, 18 Mayıs 1838.

²⁴ BOA, HAT, no. 46773, 08 Haziran 1838; BOA, HAT, no. 46773. B, 07 Haziran 1838. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. Dönmez, *a.g.e.*, s. 236 vd.

Ponsonby'ye gönderdiği yazıda Osmanlı elçisinin konuyu açmamasına kızdığını, buna ona Rusya'nın Londra Elçisi Carlo Pozzo di Borgo'nun yaptırdığından şüphelendiğini yazdı.²⁵

Londra'daki görevi sona ermek üzere olan İbrahim Sarım Efendi, Lord Palmerston'un bir süre Londra'da kalarak bilgi ve görgüsünü arttırma tavsiyesini yerine getirmek istiyordu. İbrahim Sarım Efendi, Londra'da kalış süresini uzatmak için Babiâli'den izin istedi. Tören günü yaklaştıkça İbrahim Sarım Efendi'nin tedirginliği her geçen gün arttı. Ahmed Fethi Paşa'nın ne zaman Londra'ya ulaşacağı belirsizliğini koruduğu için İbrahim Sarım Efendi hazırlıklara başlayamıyordu. Bütün bunlara para sorunu da eklenince Osmanlı elçisi törende Osmanlı'nın temsilinde sorun yaşanacağını düşünmeye başladı. Bunun üzerine borç para bularak²⁶ sanki kendisi törene katılacak gibi hazırlık yaptı. Bu sırada İstanbul'da yeniden önemli kararlar alınmak üzereydi. II. Mahmud, Mustafa Reşid Paşa'nın hariciye nazırlığına devam etmesi Ahmed Fethi Paşa'nın ise Paris elçisi olarak tayinine karar verildi. Ahmed Fethi Paşa Londra'ya giderek kraliçenin taç törenine katılacak, ardından Paris elçisi olarak göreve başlayacaktı. İbrahim Sarım Efendi'nin ise Londra elçiliğine devam etmesine karar verildi. Babiâli'den gerekli bilgi geldikten sonra Lord Palmerston'a taç töreninden sonra name-i hümayunu teslim ederek göreve başlayacağını bildirdi. Söz konusu name-i hümayun Ahmed Fethi Paşa'ya verilmişti.²⁷

Ahmed Fethi Paşa Paris'e gitmeden önce Londra'ya uğrayacak ve

²⁵ GB-0033-GRE-E, no. 481/7/30, Palmerston'dan Ponsonby'ye, 22 Mayıs 1838.

²⁶ Avrupa'daki Osmanlı elçiliklerin maaş ve diğer para işlerini İstanbul'daki Sarraf Alyon organize ediyordu. Londra ve Paris gibi şehirlerdeki ortakları onun adına elçilere ödeme yapıyordu. Bu tarihlerde Alyon bazı sebeplerle bu işi bırakmak istedi. Bu ise elçilerin para işlerinde aksamaya sebep oldu. İbrahim Sarım Efendi kendisi parasını düzenli alamadığı gibi, Paris Maslahatgüzarı Talat Efendi de borç almak zorunda kaldı. İbrahim Sarım Efendi hem Talat Efendi için hem de kendi harcamaları için bir sarraftan para aldı ve durumu Babiâli'ye bildirdi. Kısa süre sonra Alyon'la anlaşma sağlanınca problem çözülmüş oldu. Ahmet Dönmez, "Yeniden Tesis Sürecinde Osmanlı Daimî Elçiliklerinin Finansmanı", *Tarihçiliğe Adanmış Bir Ömür: Prof. Dr. Nejat Göğünç'e Armağan*, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya 2013, s. 534-535.

²⁷ BOA, HAT, no. 46744. A, 12 Mart 1838; BOA, HAT, no. 34984; BOA, HAT, no. 40755; BOA, HAT, no. 47250; BOA, *Takvim-i Vekayi*, no. 164, 06 Mayıs 1838; Dönmez, *a.g.t.*, s. 118.

taç törenine katılacaktı. Fakat karantinada bekleme süresi ve yolda rahatsızlanması sebebiyle yaşanan gecikme hesap edildiğinde zamanında Londra'ya ulaşamaması ihtimali vardı. Bunun için Babiâli, Ahmed Fethi Paşa zamanında gelemese törene katılması talimatını İbrahim Sarım Efendi'ye verdi. Bu günlerde tören için Londra'ya gelmiş olan elçiler birbirlerini ziyaret ediyorlardı. Bu çerçevede Osmanlı elçiliğine de Londra'daki Avrupa elçiliklerinden ziyaretler gerçekleştiriyordu. İbrahim Sarım Efendi de misafirleri ağırlıyor ve iade-i ziyaretler yapıyordu. Ayrıca Ahmed Fethi Paşa'nın törene yetişme ihtimaline karşı onun Osmanlı elçiliğinde ağırlanması için elçilik yakınında kendisine bir ev tuttu. Törenden sonra kraliçe diğer elçilikler gibi Osmanlı elçiliğini ziyaret edeceğinde elçilikte buna uygun bir oda düzenletti. Bu sırada törene sadece iki gün kala Ahmed Fethi Paşa'dan gelen mektupla törene katılamayacağı kesinleşti. Önce kendisinin elçilikten alınması, ardından görevde bırakılması, şimdi de taç törenine başka biri katılacakken ani değişiklikle kendisinin katılacak olması İbrahim Sarım Efendi için Londra'da izah edilmesi zor meselelerdi. Ahmed Fethi Paşa'nın törende Osmanlı'yı temsil edeceği gazetelerde de yer almıştı. İbrahim Sarım Efendi, vakit geçirmeden Lord Palmerston'a durumu açıkladı. Ahmed Fethi Paşa'nın törenden sonra Kraliçe Victoria'nın huzuruna çıkarak özrünü bildireceğini ifade etti. Kısa süre sonra taç töreni Westminster Abbey'de büyük bir ihtişamlı (28 Haziran 1838) gerçekleştirildi ve burada Osmanlı'yı İbrahim Sarım Efendi temsil etti.²⁸ Ahmed Fethi Paşa'nın törene yetişememesi gerçekten de Londra'da bir hayal kırıklığı yaratmıştı. Çünkü Ahmed Fethi Paşa padişahın damadı ve ferik rütbesine sahip biri olarak törende daha üst düzeyde bir temsil gücüne sahip olacaktı.

Ahmed Fethi Paşa'nın Londra'ya ulaşması Ağustos ayının sonlarını buldu. Osmanlı elçileri ilk olarak Lord Palmerston'a (22 Ağustos 1838) görüştü.²⁹ Bir hafta sonra Ahmed Fethi Paşa Kraliçe Victoria'nın huzuruna çıkarak törene katılmadığı için özürlerini bildirdi ve törenle ilgili name-i hümayunu teslim etti. Ardından Londra'ya gelişinden beri

²⁸ BOA, HAT, no. 37484; BOA, HAT, no. 37483. C, 16 Temmuz 1838; BOA, HAT, no. 46774; BOA, HAT, no. 46429, 10 Ağustos 1838; Dönmez, *a.g.t.*, s. 119-120; Ömer Eğecioğlu, "Kraliçe Viktorya'nın Taç Giyme Töreni ve Fethi Ahmed Paşa", *Toplumsal Tarih*, S. 211, İstanbul 2011, s. 5-6.

²⁹ TNA, FO, 78/347, İbrahim Sarım Efendi'den Palmerston'a, 21 Ağustos 1838.

resmen göreve başlayamayan İbrahim Sarım Efendi, Londra elçiliğine dair yeni³⁰ itimatnamesini kraliçeye takdim (29 Ağustos) etti. Ardından Osmanlı elçileri kraliçenin ziyafetine katıldılar. Ahmed Fethi Paşa, Lord Palmerston'la bazı konularda, özellikle de Mısır meselesiyle ilgili, görüşmeler yaptıktan sonra kraliçeye veda ziyaretinde bularak Londra'dan ayrıldı.³¹

Aynı günlerde Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa, İskenderiye'deki Avrupa konsoloslarına bağımsızlığını ilan etmesi halinde devletlerinin tepkilerinin ne olacağını sormuştu.³² Bu durum Avrupa devletleri tarafından hoş karşılanmadı. İbrahim Sarım Efendi, konuyla ilgili dışişleri bakanıyla bir görüşme yaptı. Lord Palmerston, Osmanlı'nın rahat olması gerektiğini İngiltere ve Fransa'nın sert bir uyarı mektubunu Mısır valisine gönderdiğini, Rusya, Avusturya ve Prusya'nın ise göndermek üzere bulunduğunu söyledi. Zaten İngiltere en küçük bir itaatsiz hareketinde kendisine gerekli cevabı vereceğini ifade ederek Osmanlı elçisini ikna etmek için İskenderiye'deki konsoloslarına gönderdiği mektubu okudu. Gerçekten de burada çok sert ifadeler kullanmıştı.³³ Lord Palmerston'a göre Mehmed Ali Paşa sadece Avrupa devletlerinin tepkisini ölçmeye çalışıyordu.³⁴

Bir süre sonra Lord Palmerston, İbrahim Sarım Efendi'ye Konsolos James Brant'tan gelen bilgilere göre, Kars civarında yaşayan yaklaşık 400 Müslüman ailenin Kars valisinin zulmünden Rusya'ya kaçmak zorunda kaldıklarını bu konuda merkeze bilgi vermesi ve gerekli tedbirlerin alınmasını talep ettiklerini bildirmesini istedi.³⁵

Elçiliği sırasında İbrahim Sarım Efendi'nin ilgilendiği meselelerden

³⁰ İbrahim Sarım Efendi, Londra elçiliğinde kalmasına karar verildikten sonra Babiâli'den yeni bir name-i hümayun gönderilmesini istemiştir. *TNA, FO, 78/347*, İbrahim Sarım Efendi'den Palmerston'a, 21 Ağustos 1838.

³¹ *BOA, SFR, no. 1/44, 21 Ağustos 1838; BOA, HAT, no. 37496. A, 26 Ağustos 1838; BOA, HAT, no. 46741. Ç, 08 Ekim 1838; BOA, HAT, no. 46763. C; Dönmez, a.g.t., s. 121; Eğecioğlu, a.g.m., s. 6.*

³² Y. Kemal Tengirşenk, "Tanzimat Devrinde Osmanlı Devletinin Harici Ticaret Siyaseti", *Tanzimat I, MEB Yayınları, İstanbul 1999, s. 305.*

³³ *TNA, FO, 195/148, no. 188, Palmerston'dan Ponsonby'ye, 22 Eylül 1838; BOA, HAT, no. 37519. A, 20 Temmuz 1838.*

³⁴ *BOA, HAT, no. 37500. B, 19 Ağustos 1838.*

³⁵ *TNA, FO, 195/147, no. 146, Palmerston'dan Ponsonby'ye, 31 Ağustos 1838.*

biri de İngiltere’de eğitim gören Osmanlı öğrencileriydi. Mehmed Nuri Efendi, 1835 yılında elçiliğe başlarken 14 öğrenciyle birlikte Londra’ya gelmişti. Bu öğrenciler bir yıl kadar dil eğitimi aldıktan sonra özel öğrenci statüsünde ilgili askerî okullarda eğitimlerine başlamışlardı. Binbaşı Dundas, Osmanlı öğrencilerinin işleriyle ilgilenmek için görevlendirilmişti. 1838 yılına gelindiğinde Woolwich Kraliyet Akademisi’nde eğitim gören öğrenciler İbrahim Sarım Efendi ile görüşerek üç yıl geçmesine rağmen teorik eğitimden öteye gidemediklerini, uygulamaya geçmek için Binbaşı Dundas’a talepte bulundularsa da sonuç alamadıklarını bildirdiler. Bu sırada İngiltere’nin Osmanlı ordusu için İstanbul’a gönderdikleri subaylara görev verilmediği ve geri dönmek zorunda kaldıkları için Osmanlı öğrencilerinin işlerinin ağırdan alınması söz konusuydu. İbrahim Sarım Efendi konuyu Dundas’la çözemeyince durumu Lord Palmerston’a bildirdi. Ayrıca öğrencilerin masraflarının oldukça yüksek olduğunu, Osmanlı ordusunun bir an önce bu subaylara ihtiyaç duyduğunu belirtti. Lord Palmerston, söz konusu talebi uygun buldu ve talimat vererek uygulama eğitimlerinin başlamasını sağladı. Böylece İbrahim Sarım Efendi hem öğrencilerin problemini çözmüş hem de Osmanlı ordusu için gerekli subayların eğitiminin hızlanmasına katkıda bulunmuş oldu. Aynı dönemde Barutçubaşı Ohannes Dadyan, modern yöntemlerle barut imalini öğrenmek için Londra’ya gönderilmişti. Ohannes, İstanbul’a döndükten sonra Arakil, Martinos ve Manuk isminde üç öğrenci daha barut imalinde eğitim almak için Londra’ya gönderildi. İbrahim Sarım Efendi, bunlar henüz gelmeden gerekli düzenleme ve hazırlıkları yerine getirdi. Londra’ya ulaştıktan sonra eğitimlerinin düzenli yürümesi için ilgi gösterdi. İstanbul’da kurulan Azadlu Baruthanesi için istenilen aletlerin alımını Arakil ile birlikte gerçekleştirdi. Aynı tarihte İstanbul’da bir demir fabrikasının kurulması kararlaştırılmıştı. Bu fabrika için gerekli makineleri alma ve bu işte çalıştırılacak ustalar bulma vazifesi Ahmed Fethi Paşa’ya verilmişti. İbrahim Sarım Efendi, Ahmed Fethi Paşa Londra’ya gelmeden Bekir Bey aracılığıyla John Ahsovar adındaki bir usta buldu ve ön anlaşma yapılmasını sağladı. Ayrıca İbrahim Sarım Efendi modern madeni para basımı konusunda eğitim almak için Londra’ya gönderilen Düzoğlu ailesinden Diran için Lord Palmerston’la görüşerek onun Londra

darphanesinde gerekli eğitimi almasını sağladı.³⁶

Londra Elçiliğinde Yeniden Değişim Kararı

İbrahim Sarım Efendi, sonunda itimatnamesini teslim etmiş ve görevine başlamıştı. Ancak onu yeni bir sürpriz bekliyordu. II. Mahmud, Mehmed Ali Paşa ile yeniden hesaplaşmak ve bunu İngiltere ile birlikte yapmak istiyordu. Yabancı dil bilmeyen İbrahim Sarım Efendi yerine bu tip engelleri olmayan ve İngiliz hükümetiyle ilişkileri daha kuvvetli biri İngiltere'yi ikna etmek için Londra'ya gönderilecekti.

Mustafa Reşid Paşa hariciye nazırlığına başladıktan sonra birçok reformu hayata geçirmiş son olarak Balta Limanı Ticaret Anlaşması'nı İngiliz elçisi ile yapmıştı. II. Mahmud'un bu anlaşmayı kabul etmekteki temel amacı İngiltere'yi Mısır valisine karşı bir ittifaka razı edebilmektir. Bu ise Lord Palmerston'la iyi ilişkiler geliştirmiş olan Mustafa Reşid Paşa'nın başarabileceği türden bir meseleydi. Bu sırada Lord Palmerston, İbrahim Sarım Efendi'ye ittifak konusunda bir şeyden bahsetmiyordu. Bu durum daha önce Rusya'da görev yapan Osmanlı elçisine güvenmedikleri ihtimalini akla getirdi. Bu sebeple Mustafa Reşid Paşa, hariciye nazırlığı üzerinde kalmak üzere Londra elçiliğine tayin edilmesine karar verildi.³⁷

Yani İbrahim Sarım Efendi göreve başladıktan çok kısa süre sonra yeniden görevden alınmış oluyordu. Mustafa Reşid Paşa öncelikle Paris'e uğradı ve Ahmed Fethi Paşa ile görüştü. Ardından Fransa kralının huzuruna çıktı ve Londra'ya (23 Kasım) geçti. İlk olarak Lord Palmerston'la bir görüşme yaptı. Daha sonra kraliçenin huzuruna çıkarak name-i hümayunu teslim ederek elçiliğe başladı. İbrahim Sarım Efendi, aynı gün kraliçeye veda ziyaretini gerçekleştirdi ve Londra'dan (5 Aralık) ayrıldı. İbrahim Sarım Efendi, dönüş yolunda Viyana'ya uğradı. Burada diploması kaidelerine uygun olarak bir takım nezaket ziyaretleri gerçekleştirdi. Ardından İstanbul'a döndü.³⁸

³⁶ TNA, FO, 78/78/347, İbrahim Sarım Efendi'den Palmerston'a, 20 Ocak 1838; TNA, FO, 78/347, İbrahim Sarım Efendi'den Palmerston'a, 04 Ağustos 1838; Dönmez, *a.g.e.*, s. 197-198, 209-211; Barçın, *a.g.t.*, s. 27-28.

³⁷ *Takvim-i Vekayi*, no. 169, 07 Ağustos 1838; Dönmez, *a.g.e.*, s. 248-249.

³⁸ BOA, HAT, no. 47038, 18 Ocak 1839; BOA, HAT, no. 47202; BOA, HAT, no. 20583. B, 1838; BOA, HAT, no. 34983. G, 26 Kasım 1838; BOA, HAT, no. 46563, 31 Aralık 1838;

İbrahim Sarım Efendi, elçiliğe başladığı ilk günden itibaren Lord Palmerston'la iyi ve samimi bir ilişki kurmayı başarmıştı. İlk görüşmeleri ardından dışişleri bakanının Lord Ponsonby'ye onunla ilgili kullandığı ifadeler bunu göstermekteydi. Sonraki günlerde dışişleri bakanının onunla ilgili izlenimi değişmemişti. Ancak Balta Limanı Anlaşması'nın imzalanmasından sonra İngiltere ile kurulabilecek ittifakla ilgili Lord Palmerston'un Osmanlı elçisine herhangi bir şey söylememesi Babiâli tarafından ona güvenilmediği yönünde yorumlanmıştı. Gerçekte ise tam bir güven sorunu söz konusu değildir. İttifak önündeki en önemli engel Lord Palmerston'un ticaret anlaşması karşılığında saldırıya yönelik ittifak anlaşması yapılmasını baştan beri kabul etmemek istememesiydi. Buna dair resmi bir söz vermemesi konusunda da İngiliz elçisi uyarılmıştı. Buna rağmen Lord Ponsonby, Mustafa Reşid Paşa ve padişaha ticaret anlaşması yapılırsa bunun mümkün olabileceği yönünde boş bir ümit vermişti. Yani dışişleri bakanının bu konuda konuşmak istememesi çok doğaldı. Hatta Mustafa Reşid Paşa bu mesele için Londra'ya geldiğinde de isteksiz davranmıştı. İkinci olarak Lord Palmerston, İbrahim Sarım Efendi'yi sevmesine ve güvenmesine rağmen onun yabancı dil bilmemesi iletişimde bir sorun oluşturmuştu. Bu yüzden Lord Ponsonby'ye gönderdiği özel mektupta İngiliz hükümetinin İbrahim Sarım Efendi'den memnun olduğunu bunun Babiâli'ce bilinmesini istediğini; fakat tercüman aracılığıyla karmaşık meseleleri konuşmanın oldukça zorlaştığını yazmıştı.³⁹ Lord Ponsonby,

The Times, no. 16895, 24 Kasım 1838; Dönmez, *a.g.t.*, s. 124-125; Reşat Kaynar, *Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat*, TTK Yayınları, Ankara 1954, s. 148-151. İbrahim Sarım Efendi'nin Londra elçiliği görevinden alındığına dair II. Mahmud'un yazısına Kraliçe Victoria'nın verdiği cevap için bk. *TNA, FO, 78/195/148*, no. 225, Palmerston'dan Ponsonby'ye, 14 Aralık 1838.

³⁹ "Talking by an interpreter is a most disgusting labour; and to discuss any question of difficulty in that manner is quite impossible". *GB-0033-GRE-E*, no. 481/7/13, Palmerston'dan Ponsonby'ye, 14 Nisan 1838. Bununla birlikte İbrahim Sarım Efendi'nin Rus elçisinin etkisinde kaldığına yönelik Lord Palmerston'un şüpheleri de söz konusuydu. Lord Palmerston İngiltere'nin İstanbul'a deniz subayları göndermek istediğini söyledikten sonra Osmanlı elçisinin bu konuyu açmamasını buna bağlamıştı. "Sarim has said nothing to me about naval officers for the Turkish Fleet. Perhaps he has spoken to Pozzo about it, and has been stopped. But a good fleet is quite as important for Turkey as a good army". *GB-0033-GRE-E*, no. 481/7/30, Palmerston'dan Ponsonby'ye, 22 Mayıs 1838. Kraliçe Victoria'nın İbrahim Sarım Efendi'nin elçiliğiyle ilgili memnuniyetini bildiren yazısı için bk. *BOA, HAT*, no. 46662. J.

bu durumu ve Lord Palmerston'un Mustafa Reşid Paşa'ya güvenini ve onun Fransızca bilmesini göz önünde bulundurarak Babiâli'ye ittifak konusunun onunla yürütülmesinin daha iyi olacağını ifade etmişti. Bu ise İbrahim Sarım Efendi'ye güvenilmediği anlamının çıkarılmasına sebep olmuştu.

Sonuç

İbrahim Sarım Efendi, Mısır'da aldığı görevden sonra bu konudaki bilgisi sebebiyle Mustafa Reşid Paşa'nın hariciye nazırlığına tayini sonrası Londra elçiliği görevine atanmıştır. Ancak Kraliçe Victoria'nın taç töreni henüz gerçekleşmediği için elçilik görevine resmi olarak başlayamamıştır. Kısa süre sonra Mülkiye Nazırı Mehmed Pertev Paşa'nın görevden alınması ve Mehmed Akif Paşa'nın Mustafa Reşid Paşa'yı İstanbul'dan uzaklaştırmak istemesi ardından onun yerine Ahmed Fethi Paşa Londra elçiliğe tayin edilmiştir. Ancak çok geçmeden Ahmed Fethi Paşa'nın Paris elçiliğine atanması üzerine İbrahim Sarım Efendi'nin Londra elçiliğine devam etmesine karar verilmiştir. Bu süreçte İbrahim Sarım Efendi yaklaşık bir yıl Londra'da resmi olarak göreve başlayamadan elçilik yapmıştır. Göreve başladıktan kısa süre sonra ise Mustafa Reşid Paşa yeniden Londra elçiliğine tayin edilmiştir. İbrahim Sarım Efendi, diplomasi tarihi açısından söz konusu bu ilginç ve belirsizliğin hâkim olduğu süreç içerisinde elçiliğini sürdürmeye çalışmıştır. Bu gelişmeler onun elçilik performansını ve faaliyetlerini doğrudan etkilemiştir.

Bu tarihte taç töreni hazırlıkları sebebiyle Londra'da olağanüstü bir ortam yaşanmıştır. Kraliçenin taç töreni bütün Avrupa'nın gündemini işgal eden en önemli olay olduğundan, bu törenin hazırlıkları, Osmanlı'yı törende kimin temsil edeceği konuları İbrahim Sarım Efendi'yi de yakından ilgilendirmiştir. Törende Ahmed Fethi Paşa'nın Osmanlı'yı temsiline karar verilmesi ardından o da buna yönelik hazırlıklar yapmak durumunda kalmıştır. Fakat Ahmed Fethi Paşa'nın zamanında yetişememesi üzerine İbrahim Sarım Efendi törende Osmanlı Devleti'ni kendisi temsil etmiştir. Böylece böylesi önemli bir törende hiçbir Osmanlı temsilcisinin bulunmaması gibi tehlike önlenmiştir.

İbrahim Sarım Efendi, açıklanan süreç içerisinde bir Osmanlı elçisinin yürüttüğü rutin işleri yerine getirmeye devam etmiştir. İngiliz hariciyesi de ona elçiliğe resmen başlamadığı günlerde bile Osmanlı elçisi olarak muamele etmişlerdir. O, Mısır ve Cezayir meseleleri gibi Osmanlı'nın siyasi ve askerî problemleriyle ilgili özellikle Lord Palmerston'la doğrudan görüşmeler gerçekleştirmiş, bu konularda resmi başvurular dâhil her türlü girişimi yapmıştır. Özellikle Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'ya karşı İngiltere'nin somut tedbirler alması için görüşmeler yapmıştır. Bu sırada Londra öğrenim gören Osmanlı öğrencilerinin işleriyle de yakından ilgilenmiş, problemlerinin çözümü için adımlar atmıştır. Ayrıca İstanbul'da kurulacak demir fabrikası için ustalar bulunması, Baruthane ve Osmanlı Darphanesi için eğitime gönderilenlerin Londra'daki işlerinin düzenlenmesi gibi konularla ilgilenmiştir. Bu süreçte Lord Palmerston ile yakın ilişki kurmayı başarmış ve randevu almadan kendisini ziyaret etmesine izin verecek kadar dışişleri bakanından iltifat görmüştür. Bu durum Osmanlı-İngiliz ilişkileri açısından olumlu bir gelişme olmuştur.

İbrahim Sarım Efendi, İstanbul'a döndükten sonra devlet kademelerinde önemli görevlere getirilmeye devam etmiş, 1839 yılında Tahran'a elçi olarak gönderilmiş, 1842 yılında hariciye nazırlığına atanmış, 1844 yılında ise yeniden Londra elçiliğine tayin edilmiştir. İbrahim Sarım Efendi, sonunda sadrazamlık makamına kadar yükselmiş bir Tanzimat dönemi devlet adamı ve diplomattır.

Kaynakça

Arşiv Kaynakları

T. C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi

Hatt-ı Hümayun (HAT), no. 20583. B, 23099, 34983. G, 34984, 37465. G, 37483. C, 37484, 37496. A, 37500. B, 37506. A, 37506. B, 37519. A, 37541. B, 37554, 40841. E, 40841. F, 46361, 46646, 46404, 46429, 46563, 46662. J, 46741. Ç, 46744. A, 46763. C, 46773, 46773. B, 46774, 46906. E, 47038, 47202, 47250.

Hariciye Sefaret (SFR), no. 1/44.

The National Archives (TNA)

Foreign Office (FO), defter no. FO, 78/278, 304, 305, 327, 347, 348; 195/147, 148.

Durham University Library, Papers of John Viscount Ponsonby (GB-0033)
GRE/E, no. 481/6/62, 481/7/13, 481/7/30.

Basın Kaynakları

Takvim-i Vekayi, no. 150, 152, 160, 164, 169.

The Satirist: The Censor of the Times, 17 Aralık 1837.

The Times, no. 16895, 24 Kasım 1838.

Kitap ve Makaleler

Ahmet Lütfi Efendi, *Vak'anüvîs Ahmet Lûtfî Efendi Tarihi*, C. II-IV, yeni yazıya aktaran. Yücel Demirel, YKY, İstanbul 1999.

Barçın, Melih, *Sârım İbrahim Paşa'nın Devlet Hayatı*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Sakarya 2017.

Demir, Sertaç, "İbrahim Sarım Paşa'nın Mısır Meselesindeki Yeri ve Faaliyetleri", *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 57, 2022, s. 192-203.

Dönmez, Ahmet, "Yeniden Tesis Sürecinde Osmanlı Daimî Elçiliklerinin Finansmanı", *Tarihçiliğe Adanmış Bir Ömür: Prof. Dr. Nejat Göğünç'e Armağan*, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya 2013, s. 525-535.

Dönmez, Ahmet, *Osmanlı Modernleşmesinde İngiliz Etkisi: Diplomasi ve Reform (1833–1841)*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014.

Dönmez, Ahmet, *Karşılıklı Diplomasiye Geçiş Sürecinde Osmanlı Daimî Elçiliklerinin Avrupa'da Yeniden Tesisi (1832–1841)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2006.

Dönmez, Ahmet, "Karşılıklı Diplomasiye Geçiş Sürecinde Osmanlı Daimî Elçiliklerinin Avrupa'da Yeniden Tesisi (1832–1841)", *Fahir Armaoğlu Armağanı*, ed. Ersin Embel, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008, s. 153-182.

Eğecioğlu, Ömer, "Kraliçe Viktorya'nın Taç Giyme Töreni ve Fethi Ahmed Paşa", *Toplumsal Tarih*, S. 211, İstanbul 2011, s. 68–73.

Göksava, İbrahim Alaaddin, "İbrahim Sarım Paşa", *Türk Meşhurları Ansiklopedisi*, Yedigün Neşriyat, İstanbul 1946, s. 186.

Karal, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi*, C. V, TTK Yayınları, Ankara 2007.

Kaynar, Reşat, *Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat*, TTK Yayınları, Ankara 1954.

Kuran, Ercüment, *Avrupa'da Osmanlı İkamet Elçiliklerinin Kuruluşu ve İlk Elçilerin Siyasî faaliyetleri 1793–1821*, Ankara 1988.

Mehmed Süreyya, *Sicilli Osmani, Osmanlı Ünlüleri*, yay. haz. Nuri Aybazar,

Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.

Tanpınar, Ahmet Hamdi, "Âkif Paşa", *İslam Ansiklopedisi*, C. I, MEB Yayınları, Eskişehir 1997, s. 242-246.

Tengirşenk, Y. Kemal, "Tanzimat Devrinde Osmanlı Devletinin Harici Ticaret Siyaseti", *Tanzimat I*, MEB Yayınları, İstanbul 1999, s. 289-323.

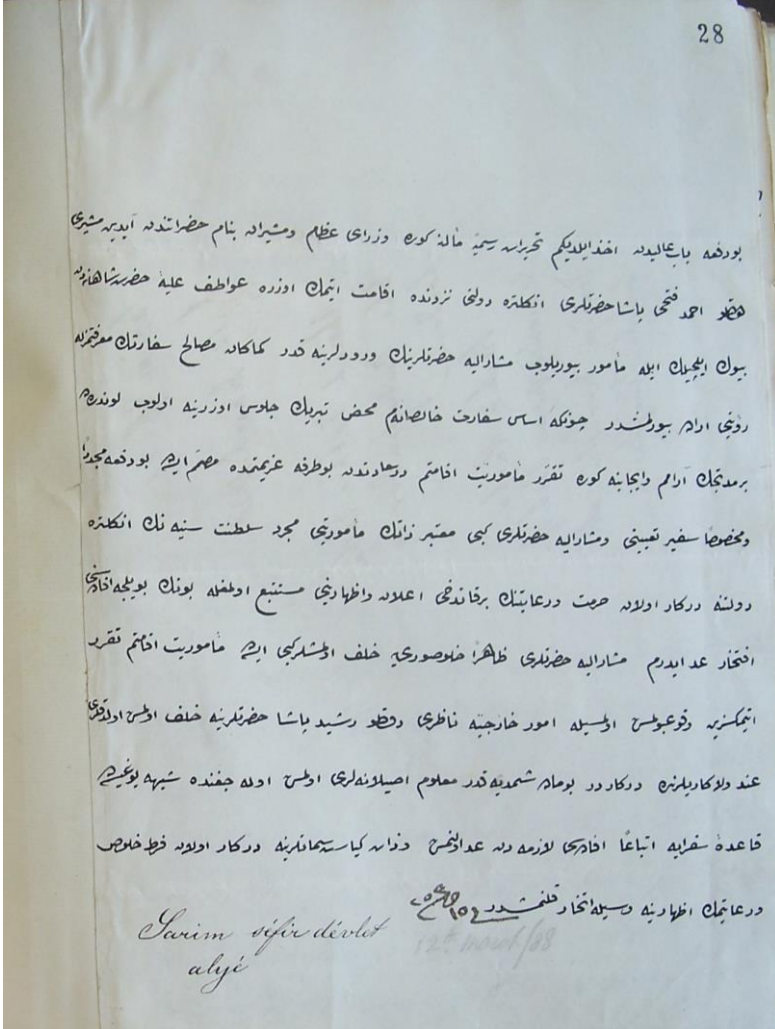
Toksoy, Cemal, "İbrahim Sarım Paşa", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, C. I, yay. yönt. Ekrem Çakıroğlu, YKY, İstanbul 1999, s. 642.

Türkgeldi, Ali Fuad, *Maruf Simalar*, haz. Selçuk Akşin Somel-Mehmet Kalpaklı, TTK Yayınları, Ankara 2013.

Yavaş, Begüm, "İbrâhim Sârım Paşa", *TDVİA*, Ek 1, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s. 625.

EKLER

Ek 1. Londra Elçisi Olarak Tayin Edildiğine Dair İngiltere Dışişleri Bakanlığı'na İbrahim Sarım Efendi'nin Sunduğu Yazı (TNA, FO, 78/347, 12 Mart 1838).

Ek 2. Londra Elçiliğine Yeniden Tayin Edildiğine ve Kraliçe Victoria'ya Yeni Bir İtimatname Sunacağına Dair İbrahim Sarım Efendi'nin Yazısı (TNA, FO, 78/347, 21 Mayıs 1838).

le 21 Mai 1838

49

Le Saussigné Sarim Effendi ambassadeur
de la Sublime Porte a Londres présente ses
compliments respectueux à Son Excellence Lord
Palmerston, et a l'honneur de lui faire connaître
que Sa Majesté a confirmé le Saussigné
au poste qu'il occupe en ce moment près
de la Cour de Sa Majesté Britannique. Ayant
eu l'honneur de charger son
Excellence Ahmed Fethi Pacha, de la lettre
de remerciement délivrée tout récemment en faveur
du Saussigné.

En l'attendant, Sarim Effendi a l'avantage
de donner communication à son Excellence
Lord Palmerston, de la copie de la lettre en
question; il aura l'honneur de remettre à
Sa Majesté Britannique l'original qu'il
recevra à l'arrivée d'Ahmed Fethi Pacha à Paris.

Le Saussigné profite de cette occasion
pour renouveler à son Excellence Lord
Palmerston l'assurance de sa considération
la plus distinguée.

Sarim

Extended Abstract

İbrahim Sarım Efendi progressed through the writings of the Sublime Porte and achieved the position of a principality. He sent to meet with Mehmed Ali Pasha in 1836 to Egyptian. He was appointed to the London embassy in 1837 after Mustafa Reshid Pasha was appointed Minister of Foreign Affairs. İbrahim Sarım Efendi could not officially start his ambassadorship duty as Queen Victoria's coronation ceremony had not taken place. Foreign Minister Lord Palmerston did not like the Ottoman ambassadors before Mustafa Reshid Pasha, especially Mehmed Nuri Efendi. However, in the letter he wrote to Lord Ponsonby, their ambassador in Istanbul, he stated that he liked him and was suitable enough for the embassy.

A short time later, after the dismissal and murder of Civil Minister Mehmed Pertev Pasha and Mehmet Akif Pasha's desire to remove Mustafa Reshid Pasha from Istanbul, Ahmed Fethi Pasha was appointed to the London embassy instead of İbrahim Sarım Efendi. He hesitated for a while because he could not get clear information from the center. However, he soon realized that the news was accurate.

After a while, it was decided that Ahmed Fethi Pasha would be appointed as the Paris embassy and İbrahim Sarım Efendi would continue his duty. Ahmed Fethi Pasha would represent the Ottoman Empire at the coronation ceremony to be held on June 28, 1838. After it was decided that Ahmed Fethi Pasha would represent the Ottoman Empire at the ceremony, İbrahim Sarım Efendi had to prepare for this. However, after Ahmed Fethi Pasha could not attend the ceremony, İbrahim Sarım Efendi fulfilled this duty. After a while, Ahmed Fethi Pasha came to London, and after negotiations, he went to Paris and he officially started his ambassadorship duty.

However, soon after, with the efforts of Mustafa Reshid Pasha, the Treaty of Balta Liman was signed. II. Mahmud's purpose in accepting this agreement was to persuade England to agree to an alliance against the Egyptian governor. The fact that Lord Palmerston did not mention anything about the alliance to İbrahim Sarım Efendi brought to mind the possibility that they did not trust the Ottoman ambassador who had previously served in Russia. For this reason, Mustafa Reshid Pasha was appointed to the London embassy to remain under the Ministry of Foreign Affairs. Not long after, Mustafa Reshid Pasha appeared before the queen, handed over the imperial name, and started the embassy. İbrahim Sarım Efendi also paid his farewell visit to the queen on the same day and he left London to go to Istanbul. Then he returned to Istanbul.

Despite the developments announced during his embassy, Ibrahim Sarim Efendi continued to carry out the routine duties of an Ottoman ambassador. The British Ministry of Foreign Affairs treated him as an Ottoman ambassador even when he did not officially start his embassy. He had direct meetings with Lord Palmerston regarding the political and military problems of the Ottoman Empire, such as Egyptian and Algerian issues, and made all kinds of initiatives, including official applications, on these issues.

In the first days of his embassy, Ibrahim Sarim Efendi met with Lord Palmerston regarding the Egyptian issue. At that time, news was reaching London that the Egyptian governor was making military preparations. At the meeting, they talked about this issue and the news about the death of Ibrahim Pasha. According to the information received from the consuls in Egypt, it was reported that the Egyptian governor made these attempts in order to counter the preparations made by the Ottoman Empire. Ibrahim Sarim Efendi said that the Egyptian governor should not be fooled by his lies and tricks and that England should intervene, have enough soldiers, and make him obey. Lord Palmerston promised to write to his consuls again, asking them to investigate thoroughly. Ibrahim Sarim Efendi continued his negotiations with Lord Palmerston. He wanted Britain's support to be shown concretely, especially regarding the Egyptian issue.

Lord Palmerston made recommendations regarding reform in his meetings with the Ottoman ambassador. He said that he appreciated the reforms made by the Sultan, that they also attach importance to the increase in military measures, and that in order to progress in these matters, it is necessary to regulate finance and liberalize trade, and to entrust the army to commanders who know the art of war. Lord Palmerston was determined to contribute to developing the Ottoman army and navy. After the previous unsuccessful attempt to assign British officers to the Ottoman army in Istanbul, this time, he wanted to send naval officers. During his meetings with Ibrahim Sarim Efendi, he requested him to inform Istanbul that they wanted to send two naval officers. In the letter he sent to the Sublime Porte, Ibrahim Sarim Efendi stated that regarding the issue of previously rejected officers, the British believed that the Russians had made the Ottomans do this. If their proposals were rejected again, this would have negative consequences in relations.

One of the issues that Ibrahim Sarim Efendi was interested in during his ambassadorship was the Ottoman students studying in England. Students studying at the Woolwich Royal Academy met with Ibrahim Sarim Efendi and informed him they could not go beyond theoretical education even though three years had passed. He reported the issue to Lord Palmerston. Lord

Palmerston approved the students' demands and gave instructions to start practical training. Thus, İbrahim Sarım Efendi both solved the students' problem and contributed to the acceleration of the training of officers required for the Ottoman army. Apart from this, he was interested in issues such as finding masters for the iron factory to be established in Istanbul and arranging the work of those sent for training in the Gunpowder Factory and the Ottoman Mint.

İbrahim Sarım Efendi is a Tanzimat period statesman and diplomat who was appointed to important positions at state levels after returning to Istanbul and was deemed worthy of the grand viziership. After his first London embassy, when it was necessary to appoint an ambassador to Tehran in 1839 and to London in 1844, he was preferred and appointed Minister of Foreign Affairs, showing that he fulfilled his duty well.